

Eerste oorlogsdag in Heide

Erica en Caluna is een schitterend verhaal van Luc Cielen, dit voert mij rechtstreeks naar die periode 1939- 1945. Over deze periode schreef ik een reeks verhalen.

1. Mijmeringen over 10 mei 1940: Op die bewuste morgen gingen mijn broer en ik naar het station van Heide, om met de trein naar Antwerpen te rijden. We volgden daar de middelbare studies aan het Koninklijke Atheneum voor jongens. Maar onze buurman, Jules André, die bediende was op het station, riep ons terug en zei, dat er geen treinen reden. Het was: OORLOG! Al maanden lang werd er op het Groot Kamp met artillerie geschoten maar nu was dat het afweergeschut, dat op vijandelijke vliegtuigen schoot. Het geluid echter leek voor ons hetzelfde. Maar dat het nu echt oorlog was dat was waar, rond de middag trokken lange kolonnes met Franse soldaten langs de Kapellen- en Brasschaatsteenweg richting Nederland. Het was een slordige bedoening: oeroude autobussen, camions en camionetten in alle modellen. Het was net een vlug bij elkaar gezocht rommeltje. Als zij voorbij een café reden, kregen zij flesjes bier aangeboden. Waarschijnlijk om ze moed in te pompen. Langs de spoorweg reden platte goederenwagens met artillerie en andere wapens er op. Het Duitse leger, dat volgde, was heel wat ordelijker en beter gestructureerd met modernere voertuigen. Adolf Hitler had zijn volk werk verschaft. Alles wat met het leger te maken had, werd met grote hoeveelheden gefabriceerd. Daarenboven waren de Duitse soldaten streng getraind. We hoorden later vertellen, dat Tongeren 's morgens rond 6 uur gebombardeerd was. Er waren ±600 doden en zij wisten niet eens, dat het oorlog was. Tussen Luik en de Duitse grens lag

een van de grootste forten van de wereld: het fort van Eben-Emael. Het was voorzien van de modernste snufjes o.a. bakkerijen, hospitaal, operatiekwartier, enz. Alle geschut monden waren zo gecamoufleerd, dat zij versmolten met hun natuurlijke omgeving. De Duitsers zouden hierop hun tanden stuk bijten, zo vermeldde de pers. Op 10 mei waren er 800 soldaten ingelegerd, maar de leiding had de vindingrijkheid van het Duitse

leger onderschat. Door spionage had de Duitse legerstaf een volledige plattegrond van het fort in hun bezit. Aan de hand hiervan werden parachutisten getraind hoe ze langs de blinde zijde van een vuurmond moesten landen. Met dosissen springlading maakten zij alle geschut onklaar en 's middags konden de pantserkolonnes vrij doorrijden de Maasvallei in en via de Sambervallei Frankrijk binnenrukken. Het was Veldmaarschalk Rommel, die dit aanvalsplan had uitgewerkt. De Belgische soldaten zaten gevangen in hun eigen fort, dat zij na acht dagen als krijgsgevangene mochten verlaten. (ze hadden het echter overleefd). Duitsland had vanaf Zwitserland tot de Noordzee een fortengordel aangelegd, die met onderaardse gangen verbonden waren. (Siegfriedlijn). Frankrijk had ook zijn Maginotlijn, maar die kwam maar tot aan Givet. Hierdoor kwamen de Duitse tanks voorbij de Maginotlijn binnen. Een tankkolonne boog naar rechts af langs de Somme naar de Noordzee, de andere ging naar links richting Elzas en Vogezen achter de Maginotlijn door, die nu totaal waardeloos geworden was. Die eerste dag ook werden al onze militaire vliegvelden gebombardeerd met als resultaat, dat al onze jachtvliegtuigen vernield werden. Een buurman van ons uit de

Planterijstraat, nu Bevrijdingslei, de jongeheer Muyle was met zijn vrienden opgesteld langsheen de weg Aken-Luik. Ze bedienden een antitankgeschut. Op 10 mei 's morgens kwamen er vijf Duitse tanks aangereden. De vier eersten werden buiten gebruik gesteld en de vijfde maakte rechts omkeer. Dit gaf onze jongens moed, maar één uur later kwam er een eskader stuka's aangevlogen. Dat waren jachtbommenwerpers. Hun tactiek bestond er in boven het beoogde doel recht naar beneden te duiken terwijl zij een oorverdovend gehuil voortbrachten. De talloze vluchtelingen onderweg, hebben dit meermaals meegemaakt. Onze gebuur ter plekke en zijn vrienden lagen plat op de grond. Zijn benen werden door de luchtdruk opgeheven. Een scherf rukte een deel uit zijn soldatenschoen en nam twee tenen mee. Hun kanon stak met zijn loop naar boven. Zo eindigde voor hem de eerste oorlogsdag.

(bijdrage van Louis Verpraet, Heidestatiestraat, foto van het fort van Eben-Emael)

Over mastentoppen, dodden of proppen

De vrucht van de dennenboom is de dennenappel of mastentop. Aan een steeltje hangen de zaadjes, beschermd door schubben; ze liggen in een spiraal van boven tot onderaan. Als de vrouwelijke bloeiwijze (dit is geen bloem) bestoven wordt, groeit hieruit het eerste jaar een vrucht zo groot als een kers. De vrucht is groen en de schubben zijn al zichtbaar. Het tweede jaar blijft de vrucht groen, maar krijgt zijn volwassen vorm. Pas in het derde jaar worden de zaadjes rijp; zij lijken op de pitten van appels of peren, waaraan een stijf, doorschijnend vleugeltje zit. De bruingrijze mastentop zet, als het warm wordt, de schubben vol open. Als het regent gaan ze weer dicht. Als het heet wordt, zo rond de dertig graden, dan horen wij in een dennenbos het geknetter van de dennenbomen, die hun zaadjes wegschieten en als er wat wind is, kunnen zij dank zij dat vleugeltje soms enkele tientallen meter wegvliegen om dikwijls tussen hei of grassen te belanden. Hier leven heel wat dieren, die deze zaden gaarne lusten, zoals het bosmuisje en vogels, zoals de fazanten. Eekhoorns wachten echter niet tot de zaden openspringen. Zij plukken rijpe vruchten af, gaan op een dikke tak zitten en bijten dan stuk voor stuk de schubbetjes van de dennenappels af, vanaf de steel helemaal naar onder. Telkens spelen ze dan het zwarte zaadje naar binnen. De eekhoorn kiest altijd dezelfde zitplaats uit, ook met een nieuw geplukte appel. Zo liggen er dan honderden van die schubbetjes en afgebeten steeltjes onder zo'n boom. Spechten lusten deze zaden ook heel gaarne, maar zij gebruiken een andere methode om aan de zaadjes te geraken. Hun keuze valt op een oude dikke dennenboom met grote spleten in de schors. Een vers geplukte dennenappel duwt hij in die spleet tot hij klem zit, met het steeltje naar beneden. Met zijn grote scherpe bek wringt hij het schubbetje open en haalt het zaadje er uit en eet het op. Is alles op dan gooit hij de lege dennenappel naar beneden, zoekt een nieuwe en vervolgt zijn maaltijd. Rond zo'n boom liggen er dan een hele reeks dennenappels. De laatste laat hij zitten en haalt die er pas uit, als hij weer honger heeft. Zo'n boom wordt een spechtensmidse genoemd. Zo is het maar weer bewezen, dat in de natuur niets verloren gaat.

(bijdrage van Louis Verpraet: 1ste foto: dennenappel met zaadjes, 2de foto vrouwelijke bloeiwijze van de lork 3de foto: spechtensmidse)

Antwoorden tekst aan de grot van Sint Vincentius!

In verband met de vraag van Karel Hense: De tekst onder het Mariabeeld is in het Occitaans en kan je vertalen als volgt: 'Ik ben de onbevleete ontvangenis' (of, meer letterlijk: 'dat ik de onbevleete ontvangenis ben'). Dat was blijkbaar het antwoord dat Bernadette Soubirous kreeg toen Maria aan haar verscheen in Lourdes.

(antwoord ons toegezonden door Myriam Cassimon)

Hoedje af voor de choppers ! ... en voor de schrijfster van dit artikel! ...Tekst bij St-Vincentiusgrot: lijkt me eerder Galicisch dan Catalaans dat een eerder "afgekapte" Spaanse taal is.

(antwoord ons toegezonden door Gudrun Van Landeghem uit Vlamertinge)

Beste Louis, als antwoord op de vraag van de heer Karel Hense in verband met die rare tekst in het grotje van W.Z.C. St.Vincentius meen ik daarin voornamelijk Spaans te herkennen. De betekenis of vertaling zou dan zijn: 'Ik ben de onbevleete ontvangenis', heel toepasselijk natuurlijk op het Mariabeeldje. Verder nog een grappige anekdote:

Enkele jaren terug waren mijn vrouw en ik tijdens de maand juli op huiswacht bij onze Wouter. In de parochiekerk was er een 11 juli viering die wij bijwoonden. Toespraak van de burgemeester, opgeluisterd met muziek en zang door een sopraan vermoedelijk inwoonster van de gemeente. Deze dame had een mooie stem en kon soms nogal fors uithalen. Vlak achter ons zat onzen apotheker Louis Verpraet en na zo'n forse uithaal boog hij zich naar ons toe en mompelde stillietjes "as m'n hoorapparaten na ni kapot zen weet ik er niks meer van!". Zo, hiermee heb ik getracht ook eens iets bij te dragen om het krantje vol te krijgen. Met vriendschappelijke groeten en hou het nog even vol. Als bijlage voeg ik nog enkele afdrucken van oude postkaarten toe.

Zicht op de oude kerk in Achterbroek dd.1922

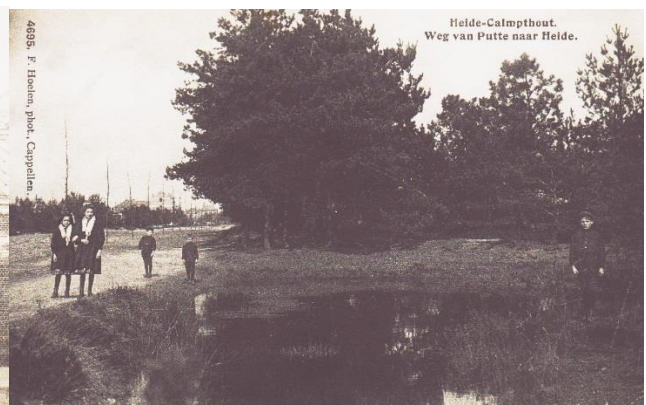
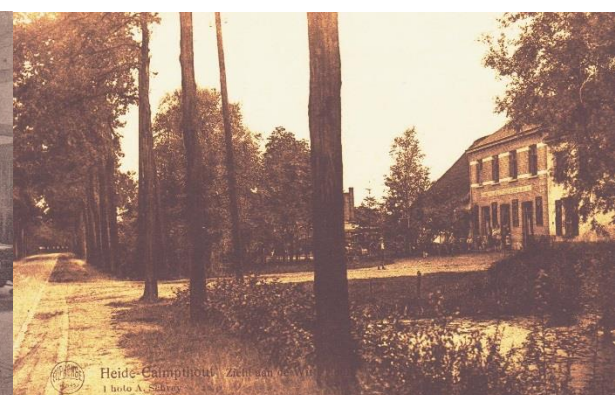

foto van de huidige Canadezenlaan (1910)

De bad-installatie in Diesterweg (1925)

café Withoef (?) 1931

Het station in Heide, jaartal niet gekend
(bijdrage van Armand Cattoor, vroeger wonende in de Beeklei)

Hotel "de la station" 1909

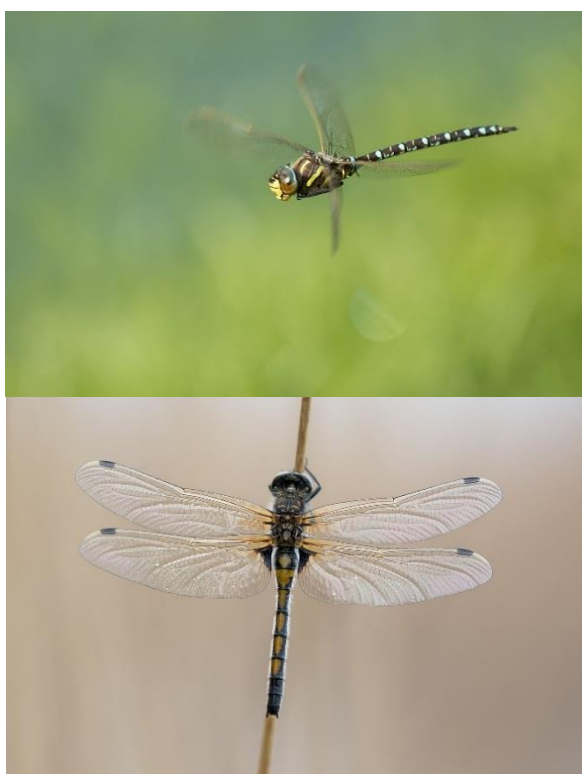
Ook Jos Vranckx (Hazendreef) reageerde:

Dag Louis, wat die rare tekst op de grot van Sint Vincentius betekent? Het is de zin "Ik ben de Onbevleete Ontvangenis" in het dialect van Lourdes, waarmee de verschijning zich aan het herderinnetje Bernadette Soubirous bekend maakte. Het gaat om een variatie van het Occitaans ("langue d'Oc"), de traditionele taal in Zuid-Frankrijk, ook bekend als Provençaals, en verwant met het Catalaans. Tot in de middeleeuwen was het een gemeenschappelijke taal.

Stikstofdepositie in de heide

Gelukkig kan men sinds kort stellen dat door de verstrenging van de milieuwetgeving de stikstofdepositie op de heide en het probleem van zure regen is verbeterd. Toch kan men op de Kalmthoutse heide nog steeds de invloed van de fall-out van Antwerpen en zijn haven vaststellen. De opmars van pijpenstro en andere grassen die houden van een stikstofrijke bodem is nog steeds een probleem. Dat maakt het beheer van de open heide complex en delicaat. In andere heidegebieden zal men minder geconfronteerd worden met deze grassen, om de eenvoudige reden dat de luchtkwaliteit in die gebieden van een andere soort is. Gebieden zoals het Klein of Groot Schietveld, die vlakbij liggen, hebben toch een ander biotoop en vereisen een totaal andere aanpak. De tweede stop vindt plaats aan het ven dat terug is vrij gemaakt. Ik kan me niet zo geweldig goed oriënteren, maar aan de bordjes die we voorbijrijden met de terreinwagen merk ik dat we in het buurt blijven van het wandelpad 'Schaap'.

Libellen-ven

Dit kleine ven heeft geen eigen naam, maar is 'gered' want was bijna compleet dichtgegroeid door pijpenstro. Zo kwamen dit driemanschap in 2016 op het idee het ven terug vrij te maken door middel van een kleine kraan die gehuurd werd. Systematisch werden de pollen pijpenstro gegrepen en verwijderd zodat er steeds meer water vrij kwam. Het pijpenstro had zich als een tapijt geweven over het ven. Bedoeling was de libellen te helpen met voortplanten. Het ven is niet als één grote vlakte vrijgemaakt maar heeft verschillende inhammen zodat de libellen kunnen oversteken, uitsluipen, drogen, rusten,.... Kennis hierover is opnieuw een sleutelwoord. De drie natuurarbeiders zijn dan misschien wel in 'loondienst' maar ook buiten de werkuren zijn ze met hart en ziel betrokken bij de heide. En dit voel je in hun aanpak. Met grote voldoening merkten ze dat deze opengemaakte plek

de voorbije zomer vaak gebruikt werd door een massa libellen die hier hun eitjes kwamen afzetten. Deze schatten liggen nu te rijpen in het water. Wat zal het deze zomer een feest zijn als al dat jong grut uitsluit! De klotten werden deels gebruikt voor de slangenheuvel en deels op het terrein gelaten. Ook hierover werd nagedacht. De heuveltjes met materiaal liggen niet zomaar toevallig ergens, maar zijn welbepaald op plekken gedeponerd zodat de zuidkant verwarmd kan worden door de middagzon. Op die manier kunnen de uitgeslopen libellen in het zonnetje opdrogen tegen de zuiderse heuvelrug. *Venglazenmaker (Aeshna juncea)*, *venwitsnuitlibel (Leucorrhinia dubia)* en *noordse witsnuitlibel (Leucorrhinia rubicunda)* zijn voorbeelden van zeldzame libellen die je hier sinds de werken weer kunt vinden.

(bijdrage van Carine Schelkens, Foto's Filip van Boven : venglazenmaker en noordse witsnuitlibel)

Geen Heidestatiestraat-feesten en ook geen kermis!

Ook wat de Heidestatiestraat-feesten, de kermis en de rommelmarkt betreft zullen we een jaartje moeten passen. Spijtig natuurlijk want het moet gezegd dat in Heide heel wat mensen jaarlijks uitkijken naar het derde weekend van september. De feesten, traditioneel ook nog eens gezegend met een mooi weertje, lokken

jaarlijks heel wat volk naar Heide. Het begon allemaal heel klein. De plaatselijke middenstand van de Heidestatiestraat begon met een open-deur dag en koos hiervoor als datum het kermisweekend van september. Het was meteen een schot in de roos en jaarlijks kwam er wat meer beweging: verenigingen sloten zich hierbij aan en ook over de spoorweg kregen de feesten een vervolg met een heuse rommelmarkt. Met andere woorden, dit alles groeide uit naar een totaal evenement met voor elk wat wils! Het gemeentebestuur nam de beslissing om ook de kermis dit jaar niet te laten doorgaan, dus op zondag 20 september zal het stilletjes zijn in Heide. Heel wat mensen keken uit naar deze feestdag, het zal nu wachten zijn tot 19 september 2021!

CORONAVIRUS

Heide vertelt is een tijdelijke uitgave

Redactie: Louis van den Buijs
vandenbuijslouis@gmail.com

0477/22.24.81

Eerder verschenen krantjes kan je downloaden via www.binkalmthout.be